

20241224 Trouw Jullie hadden je IS strijders allang moeten ophalen

<https://www.trouw.nl/buitenland/jullie-hadden-je-is-strijders-allang-moeten-ophalen-zeggen-bezorgde-syriërs-tegen-europa~bf17072f/>

‘Jullie hadden je IS-strijders allang moeten ophalen’, zeggen bezorgde Syriërs tegen Europa

In Syrië zitten nog duizenden voormalige IS-strijders gevangen. In de aanhoudende chaos die Syrië teistert, vormen de voormalige IS-strijders in gevangenschap een risico. Omwonenden maken zich zorgen om een mogelijke uitbraak. ‘Die gevangenis is een tikkende tijdbom.’

[Eugenie D'Hooghe](#) 24 december 2024, 22:00

Firaz Abdy Samad maakte drie jaar geleden het geweld van dichtbij mee. Zijn huis in de wijk al-Owairan, in de Noord-Syrische stad al-Hasakah, kijkt uit op de beruchte al-Sinaa-gevangenis. In januari 2022 ontsnapten daar zo'n 200 IS-strijders

Het duurde negen dagen voordat de Syrische Democratische Strijdkrachten (SDF), een voornamelijk Koerdische militie, de situatie onder controle kreeg. Tijdens de gevechten kwamen 346 IS-strijders en 154 SDF-leden om het leven. “Ik moest drie dagen schuilen in mijn huis”, zegt Samad, vader van zes kinderen. “Wij zijn de eersten die door IS worden getroffen.”

Samad heeft felle kritiek op Europese landen. “Niet alleen ik, iedereen hier zegt het: haal verdomme je strijders weg.”

Zeker twintig Nederlandse uitreizigers zitten nog vast in Syrië, in gevangnissen en kampen, volgens inlichtingendienst AIVD. Dat zijn zowel mannen als vrouwen. Volgens het Belgische Ocad zitten er 26 Belgen vast in kampen en gevangnissen verspreid over het noordoosten van het land.

‘Doe iets, voor het te laat is’

Een van die plekken is al-Sinaa-gevangenis bij het huis van Samad, waar naar schatting nog 5000 IS-strijders hun dagen uitzitten. Het gebied wordt gecontroleerd door de SDF, maar de situatie is broos. De kampen puilen uit, slapende IS-cellen roeren zich, en Syrië blijft een lappendeken van verdeeldheid.

Na de recente val van het Assad-regime heeft strijdgroep Hayat Tahrir al-Sham (HTS) grote delen van het land in handen. De dreiging groeit: wat als meer IS-gevangenen weten te ontsnappen?

Een ander gevaar schuilt in de slapende IS-cellen, die sinds de val van Assad opnieuw actief zijn. “Als die slapende cellen een aanval plegen en gevangenen

proberen te ontsnappen, wordt dit een wereldwijd probleem”, zegt Samad. Zijn boodschap voor Europa: “Doe iets, voor het te laat is”.

Zodra IS-strijder Zahri binnenkomt, ontspoord het gesprek

Eén van de Belgische IS-strijders die vastzitten in Syrië, is Yassin Zahri (32) uit Schaarbeek. Het gesprek met hem vindt plaats op een steenworp afstand van de al-Sinaa-gevangenis. Het is de eerste keer in zes jaar dat Zahri de hoge muren van die zwaarbewaakte gevangenis verlaat.

Zodra Zahri de krappe kamer binnenkomt, ontspoord het gesprek. Hij schuifelt op plastic slippers, zijn oranje gevangenisplunje hangt los om zijn schouders. Zonder de mannen een blik te gunnen, kijkt hij meteen naar de vrouwelijke verslaggever in de kamer – ongesluierd, met een notitieboekje in de hand. “Oh nee”, mompelt hij.

Zijn gezicht vertrekt van ergernis. Zelfs een standaardbegroeting – ‘Salam Aleikum’ – lokt geen reactie uit. Zahri blijft stug zwijgen. Een tweede poging, en weer niets. Geen antwoord is in de Arabische cultuur een oordeel: jij bent een kefir, een ongelovige.

Zahri draait zijn hoofd weg, maar blijft herhalen: “Astaghfirullah” (ik vraag vergiffenis van God). Steeds opnieuw, als een mantra. Pas na een introductie in het Frans kalmeert hij enigszins, al blijft zijn irritatie voelbaar. Over zijn tijd bij IS blijft hij zwijgen. “Daar heb ik niets over te zeggen.”

‘Ik hoef niet met journalisten te praten. Waar is de overheid?’

Zahri wil uitsluitend spreken over de omstandigheden in de gevangenis. “In 2018 ben ik opgepakt en belandde ik in de al-Sinaa gevangenis”, begint hij. Uit informatie blijkt dat hij in 2019 is opgepakt, maar volgens hem klopt dat niet.

“Waarom ben ik nog altijd hier?” roept hij, met zichtbare frustratie. “Jij moet zwijgen”, beveelt hij. “Ik ben hier al zes jaar, en er zijn al zes Belgen gestorven in de cel.” De agressie in zijn woorden neemt toe. “Abu Zakaria is dood. Hij is dood! Jullie zijn allemaal leugenaars.” Wie Abu Zakaria is, blijft onduidelijk.

Zahri’s frustraties leggen een breder probleem bloot. Hoewel hij in mei 2016 bij verstek in Brussel werd veroordeeld tot vijf jaar cel, zit hij nog altijd vast in Syrië, zonder zicht op repatriëring. Het sterven van zijn celgenoten voedt de haat jegens België. “Ik hoef niet met journalisten te praten. Waar is de overheid?”

In de overvolle gevangenis blijft IS voortleven

Ondertussen radicaliseren gevangenen als Zahri verder. Geen enkel Europees land heeft stappen ondernomen om hun IS-strijders actief te repatriëren. Ze zitten

gevangen zonder enige duidelijkheid of toegang tot informatie, in een juridisch niemandsland. In de overvolle gevangenis blijft de ideologie van IS voortleven.

Zahri woonde tot zijn vertrek in 2013 in de Brusselse wijk Schaarbeek, maar op 2 november van dat jaar reisde hij via Turkije naar de Syrische grensstad Atmeh. Hij werd gerekruteerd door het Zerkani-netwerk, een Brusselse groepering onder leiding van Khalid Zerkani. Die laatste werd in 2016 veroordeeld tot vijftien jaar cel voor het ronselen van Europese jihadisten.

Zerkani's netwerk fungeerde jarenlang als een van de belangrijkste springplanken naar het kalifaat. Naast Zahri omvatte het netwerk onder anderen Abdelhamid Abaaoud, de vermoedelijke leider van de aanslagen in Parijs op 13 november 2015, en Najim Laachraoui, een van de zelfmoordterroristen bij de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016.

‘Morgen kan het te laat zijn’

Volgens een SDF-medewerker, die anoniem wil blijven, behoort Zahri tot de hogere rangen van IS. Hij zou nauwe banden hebben gehad met Irakese IS-leiders in Mosoel, het ideologische en militaire centrum van IS van waaruit de groep met harde hand grote delen van Irak en Syrië regeerde.

Tegelijk lijkt Zahri onwetend over de chaotische wereld buiten de gevangensmuren. Hij weet niet dat de situatie in Syrië volledig is veranderd, dat Assad is gevallen en dat HTS-leider Ahmed al-Sharaa – beter bekend als al-Julani – nu de touwtjes in handen heeft.

Voor de inwoners van al-Hasakah is de dreiging van de IS-strijders ondertussen reël. “De kans dat de gevangenen weer uitbreken is groot”, zegt de 70-jarige Suriya Hamada. “Jullie (Europa, *red.*) hadden die strijders gisteren al moeten ophalen”, voegt ze eraan toe. “Ze terughalen hoort bij de oplossing hier in Syrië. Die gevangenis is een tikkende tijdbom, die elk moment kan ontploffen. Morgen kan te laat zijn.”